

U potrazi sa konsenzusom: Šta je crvena linija za Kosovo?

—

februar 2018

Grupa za pravne i političke studije

Je nezavisna, nestranačka i neprofitna organizacija za javnu politiku sa sedištem u Prištini, Kosovu.

Naša misija je da sprovedemo kredibilna istraživanju oblasti politike, prava i ekonomije, i da poguramo unapred politička rešenja koja ukazuju na propuste i/ili se bave provlemima u politikama pomenutih oblasti.

Analiza Politike Br. 02/2018

U potrazi sa konsenzusom: Šta je crvena linija za Kosovo?

Autor: Agron Bajrami*

februar 2018

© Grupa za pravne i političke studije, februar, 2018.

Mišljenja iznesena u ovom dokumentu ne reflektuju nužno mišljenja donatora za Grupe za pravne i političke studije, njenog osoblja, saradnika ili odbora. Sva prava zadržana. Nijedan deo ove publikacije se ne sme reprodukovati ili prenositi u bilo kom obliku ili na bilo koji način, bez dozvole. Za takve zahteve, kontaktiraj administrativnu kancelariju Grupe za pravne i političke studije.

Grupa za pravne i političke studije
ul. "Rexhep Luci", 16/1
Priština, 10 000, Kosovo
Ueb : www.legalpoliticalstudies.org
E-mail: office@legalpoliticalstudies.org
Tel/fax.: +381 38 234 456

*Glavni Urednik, Koha Ditore.

Ova Analize Politike se izrađena u okviru projekta "Normalizacija dijaloga Kosovo-Srbija", koji podržava Kosovska fondacija za otvoreno društvo (KFOS)

Ova strana je namerno ostavljena prazna

U POTRAZI SA KONSENSUZOM: ŠTA JE CRVENA LINIJA ZA KOSOVO?

Uvod

Dijalog o normalizaciji odnosa između Kosova i Srbije prolazi kroz fazu ponovnog osmišljavanja. Evropska unija ovaj proces vidi kao značajan deo svoje strategije proširenja na zapadnom Balkanu; uspeh dijaloga koji je već otvoren postavljen je kao preduslov za približavanje Kosova i Srbije EU. Napredovanje Kosova je složenije, zbog nepriznavanja njegove nezavisnosti od strane pet država članica EU, dok Srbija ima otvoren put ka članstvu, ukoliko uspe da postigne potpun sporazum o normalizaciji sa Kosovom¹.

Do danas, i pored činjenice da je dijalog prerastao u glavni uslov za napredovanje Srbije i Kosova ka EU, on je i dalje krhk – što dokazuje i slučaj ubistva kosovsko-srpskog političara, Olivera Ivanovića u Severnoj Mitrovici; samo nekoliko sati nakon zločina, srpska delegacija u Briselu odlučila je da se povuče iz razgovora za koje se nadalo da će oživeti dijalog nakon više od godinu dana.²

Bez obzira na to, dug period vođenja dijaloga bez opipljivih rezultata, obeležen učestalim tenzijama i nepotpunim sprovođenjem postignutih sporazuma, podstakao je saglasnost strana da postoji potreba da se briselski dijalog ponovo osmisli. Promena forme i sadržine dijaloga tražena je još odavno, posebno na Kosovu, ali je odlučeno da se to učini tek nakon što je primećeno da dijalog već dugo zaostaje.³

U EU se očekivalo da će dijalog biti podignut na nivo predsednika, čime bi se, prema pretpostavkama, stvorila dosta povoljnija situacija za postizanje konačnog sporazuma za normalizaciju odnosa između Kosova i Srbije. Na srpskoj strani dijalog već vodi predsednik, Aleksandar Vučić. Na Kosovu, već neko vreme, Kabinet predsednika Kosova, Hashima Thaçija, pokušava da preuzme upravljanje dijalogom.

Međutim, iako je pitanje zastupnika strana privuklo veliku pažnju kosovske javnosti, svakako je od suštinske važnosti oblik koji će dijalog poprimiti ubuduće i posebno cilj koji će prema očekivanjima biti određen stranama: sadržina zakonski obavezujućeg sporazuma.⁴ Ili kao što to kaže zvaničnik jedne moćne države EU: “Dijalog se ne može nastaviti ne znajući šta treba da se desi na njegovom kraju ... potrebno je videti svetlo na kraju tunela ukoliko želimo dotle da dođemo”.⁵

¹ Razgovor sa visokim zvaničnikom jedne države članice EU

² Oliver Ivanović je ubijen od strane nepoznatih lica jutro 16. januara 2018, na dan kada je u Briselu trebalo ponovo da počne tehnički dijalog Kosova i Srbije, koji je prekinut skoro godinu dana ranije.

³ Skoro cela 2017. godina obeležena je učestalim tenzijama između Kosova i Srbije, sa zastojem u sprovođenju sporazuma i bez ijednog sastanka u sklopu dijaloga na nivou odlučivanja.

⁴ Par zapadnih diplomata ukazao je na potrebu da se pojasni sadržina zaključnog sporazuma koji će proizaći iz dijaloga.

⁵ Neformalan razgovor sa zvaničnikom jedne zemlje EU

Posledično, glavno pitanje u ovom trenutku jeste šta tačno može sadržati konačan sporazum. Do sada, Kosovo je insistiralo da dijalog treba da se zaključi priznavanjem između Kosova i Srbije. Međutim Srbija je insistirala, barem javno da “nikada neće priznati nezavisno Kosovo”.

Vučićeva igra?

Unutarsrpski dialog

Ipak, par diplomata i posmatrača veruje da već može da se primeti nekakav vid pomaka sa odbijajuće srpske pozicije i da je aktuelni predsednik, Vučić, otvoren za “kreativna rešenja” koja mogu dovesti do “istorijskog sporazuma” između Kosova i Srbije.⁶ Štaviše, takozvani “unutarsrpski dijalog o Kosovu”, koji je Vučić pokrenuo kao proces koji je u konačnici trebalo da stvori novu poziciju i srpski konsenzus o Kosovu, vidi se kao mehanizam koji će Srbiji omogućiti da promeni svoju dosadašnju poziciju.⁷

“Verujemo da je Vučić spreman da se pomeri sa svoje dosadašnje pozicije. On je već uputio signale da se priprema da to i učini”, kaže jedan evropski diplomata.

Sa druge strane, i ne toliko mali broj posmatrača i poznavalaca dešavanja u Srbiji insistira da je unutarsrpski dijalog samo “farsa”, koju je iscenirao sam Vučić, sa namerom da stvori utisak u srpskoj javnosti da se “predsednik konsultuje sa narodom”.⁸

“Vučić je već odlučio šta će učiniti... on samo glumi da navodno očekuje predloge i sugestije koji će proizaći iz unutarsrpskog dijaloga”, kaže jedan nezavisan posmatrač iz Beograda.

Zapravo, iz nekoliko različitih zapadnih izvora se potvrđuje da je Vučić već neko vreme započeo neformalne razgovore sa različitim zapadnim krugovima, kojima predstavlja opcije koje su njemu prihvatljive.⁹

A šta je to što Vučić predstavlja kao koncesiju na koju bi on pristao?

Po rečima jednog visokog evropskog zvaničnika, u razgovorima sa diplomatama zapadnih zemalja, Vučić neformalno najavljuje da može izbrisati upućivanje na Kosovo u Ustavu Srbije i da eventualno može da povuče suprotstavljanje članstvu Kosova u UN-u.¹⁰

Dok sa druge strane nije jasno šta tačno traži zauzvrat, iz diplomatskih izvora se ocenjuje da Beograd uopšteno neće napraviti bilo kakav pomak ukoliko ne dođe do sprovođenja već

⁶ Razgovor sa jednim evropskim zvaničnikom i sa nezavisnim posmatračem iz Beograda

⁷ Razgovor sa jednim evropskim zvaničnikom i sa nezavisnim posmatračem iz Beograda

⁸ Razgovor sa evropskim analitičarima i nezavisnim posmatračima iz Beograda

⁹ Zasebni razgovori sa diplomatom jedne države članice EU i sa jednim evropskim zvaničnikom iz Brisela

¹⁰ Razgovor sa visokim zvaničnikom jedne države članice EU

postignutih sporazuma, pre svega onog o osnivanju Zajednice opština sa srpskom većinom na Kosovu.¹¹

Posmatrači iz Beograda najavljuju da Vučić osnivanje Zajednice opština sa srpskom većinom može postaviti za preduslov za uklanjanje upućivanja na Kosovo u Ustavu Srbije.¹² “U tom slučaju, Vučić može ponuditi mogućnost da saglasnost Srbije, da Kosovo dobije mesto u UN-u, bude deo konačnog sporazuma o normalizaciji”, kaže ovaj posmatrač.¹³

Prema rečima diplomata, saglasnost Srbije sa mestom Kosova u UN-u činilo bi “veliku koncesiju”.¹⁴ Zvaničnici nekolicine evropskih prestonica veruju da u slučaju da se Beograd složi sa članstvom Kosova u UN-u, ovo može učiniti nevažnim argument osporavanja članstva nekolicine država koje ne priznaju nezavisnost Kosova, uključujući i pet država članica EU.¹⁵

Međutim, kao što to primećuju zapadni analitičari, prepreka za članstvo Kosova u UN-u pre svega je Rusija a ne Srbija. “Ruski veto u Savetu bezbednosti nije nešto što Srbija po mogućstvu može otkloniti ... ruski veto kao prepreku može ukloniti samo Putin”, kaže jedan evropski analitičar.¹⁶ Prema ovim izvorima, Vučićovo nuđenje mesta Kosovu u UN-u je mamac koji Kosovo ne sme da proguta.¹⁷

Podela još uvek na stolu?

Poslednjih nedelja, posebno nakon Ivanovićevo ubistva, po svemu sudeći zvanične izjave nameću zaključak da Srbija, u velikoj meri, ne očekuje da će postići sporazum sa Kosovom. Srpski ministar spoljnih poslova, Ivica Dačić, nedavno je izjavio da su očekivanja Evropske unije da će tokom 2018. godine moći da se postigne sporazum o konačnom rešenju odnosa između Kosova i Srbije “ samo bajke”.

“Moj skepticizam počiva na stvarnosti što znači da kada neko kaže da treba da se dođe do rešenja za Kosovo, oni na zapadu uglavnom misle da treba da prihvatimo jednoglasno proglašenu nezavisnost Kosova. Ko je ikada pomenuo 2018. godinu kao prelomnu.. sa potpunom sigurnošću mogu da kažem da su ovo bajke”, rekao je Dačić u intervjuu datom Radio-televiziji Vojvodine.¹⁸

¹¹ Razgovor sa visokim zvaničnikom jedne države članice EU

¹² Razgovor sa nezavisnim posmatračem iz Beograda

¹³ Razgovor sa nezavisnim posmatračem iz Beograda

¹⁴ Ovo je potvrđeno u nekoliko razgovora, kako sa zapadnim diplomatama tako i sa nezavisnim posmatračima iz Beograda

¹⁵ Od 28 država članica EU, Kosovo još uvek nisu priznale Španija, Slovačka, Rumunija, Grčka i Kipar

¹⁶ Razgovor sa zapadnim analitičarem

¹⁷ Razgovor sa zapadnim analitičarem

¹⁸http://rtv.rs/sr_lat/politika/dacic-da-mi-sugerisemo-rusiji-da-pusti-kosovo-u-un-to-je-fatamorgana_887552.html

Dačić je nazvao “bajkama” i izjave da će Srbija moći da prokrči put Kosova u UN-u. “Odluka stalnih članica Saveta bezbednosti na kraju zavisi od Srbije, dok će Rusija i Kina ispoštovati odluku Srbije”, rekao je Dačić, dodajući: “Da mi sugerišemo Rusiji da pusti Kosovo u UN i da glasa o tome ... ovo nije ni bajka, već fatamorgana”.¹⁹

Ovakvo pozicioniranje Beograda dolazi u vreme kada Evropska unija priprema novu strategiju proširenja u regionu zapadnog Balkana, koja zapravo vidi Srbiju kao prvu zemlju u regionu na redu za članstvo. Štaviše, Srbija i Crna Gora jedine su zemlje za koje je Evropska komisija dala okvirni datum kada bi mogle da se učlane u EU: 2025. godinu.²⁰

Dakle, dok Brisel nudi Srbiji jasan put članstva u EU, pod uslovom da postigne sa Kosovom “sveobuhvatan sporazum o normalizaciji u vidu zakonski obavezujućeg dokumenta”²¹, koji ne podrazumeva priznanje Kosova, Beograd se tome opire najavama da je postizanje konačnog sporazuma na relaciji Kosovo-Srbija u rokovima koje je propisao EU “nerealno”.²²

Ali, šta je onda realno, po Beogradu?

Ako potražimo odgovor od Dačića, on je već u nekoliko navrata javno rekao: “Pokušavam da predložim trajno rešenje koje se zasniva na kompromisu istorijskog i etničkog prava, što podrazumeva određivanje granica onoga što je srpsko i onoga što je albansko”.²³

I iako Vučić nije javno podržao ovu ideju, on je nije ni osporio, dok je Dačić govorio naširoko o tome u puno navrata, objašnjavajući da bi podela ili razmena teritorija između Kosova i Srbije bilo “jedino realno trajno rešenje”.

Bez obzira na to, u svim ovim dešavanjima nije indikativna činjenica da je Dačić govorio o ovakvom rešenju zarad “normalizacije odnosa”, već činjenica da je malo ko reagovao na ovakve Dačićeve izjave koje su ipak u direktnoj suprotnosti sa osnovnim stavovima EU i zapada na zapadnom Balkanu, protiv promene granica i protiv etničkih podela.

Zapravo, prema nekim diplomatskim izvorima i nezavisnim analitičarima, na neformalnim sastancima sa izabranim zvaničnicima i nekolicinom ličnosti od uticaja na zapadu i sam srpski predsednik Vučić diskutovao je o mogućnosti podele Kosova ili razmene teritorija između Srbije i Kosova kao rešenje koje Beogradu može biti prihvatljivo.²⁴

Prema jednom zvaničniku jedne evropske države, problem ne leži u tome što Srbija s vremena na vreme plasira ovu ideju. “Problem je što vidimo pasivnost kancelarije Mogerinijeve, koja nije ni

¹⁹ Ibid

²⁰ Nacrt strategije “Kredibilna perspektiva proširenja zapadnog Balkana”, zatvoren dokument od dana 8. novembra 2017, čijoj je sadržini autor imao pristup.

²¹ Ibid

²² Dačić: <http://www.politika.rs/sr/clanak/396939/Dacic-Price-da-je-2018-prelomna-za-Kosovo-su-bajke>

²³ Dačić za Radio-televiziju Srbije, 15. avgust 2017; <https://naslovi.net/2017-08-15/beta/dacic-razgranicenje-na-kim-eliminise-uzroke-eventualnog-rata-izmedju-srba-i-albanaca/20335177>

²⁴ Zasebni razgovori sa evropskim diplomatama i jednim zapadnim analitičarem

odredila crvene linije kada se radi o ovakvim temama, koja uopšte ne reaguje kada se ovakve stvari kažu ... dok istovremeno vidimo i značajan muk nekolicine u Prištini”.²⁵

Prema ovim izvorima, najmanje tri države EU su ukazale na ovo pitanje Kancelariji Moggerinijeve, insistirajući da EU treba da povuče jasnu granicu od koje se ne može odstupati. “A podela Kosova ili razmena teritorija ili promena granica, nisu prihvatljivi.”²⁶

Ovo potvrđuje i jedan nezavisan evropski analitičar koji kaže da je stranama već skrenuta pažnja da podela ili razmena teritorija ne dolazi u obzir. “Zasigurno, u evropskim prestonicama su svesni da bi ovako nešto teško uticalo na ceo region, pre svega na Bosnu i Hercegovinu i bilo bi u suprotnosti sa svim onim što smo radili ovih poslednjih 25 godina na Balkanu... zbog toga ima i onih koji su odlučni da se ova ideja odbaci, bez ikakve dileme”.²⁷

Međutim, treba obratiti veliku pažnju na dešavanja u bliskoj budućnosti, u vreme kada se u Srbiji očekuje da se privede kraju takozvani “unutrašnji dijalog”.²⁸ Dok se poznavao prilika u Srbiji uopšteno slažu da je “Vučićev unutrašnji dijalog” izmišljen kako bi se srpskom predsedniku dao alibi za bilo kakvu odluku koju želi da donese u vezi sa Kosovom, poslednja dešavanja nakon ubistva Olivera Ivanovića kao da nagoveštavaju da sve neće moći da prođe mirno, a da će se posledice svakako osetiti i na Kosovu.²⁹

A jedna od okolnosti koja treba da se uzme u obzir kod ubistva Olivera Ivanovića, prema izvoru bliskom Vladi Kosova jeste da je ubijeni bio “najveći i najkredibilniji protivnik podele Kosova” među kosovskim Srbima. “Posledično, uklanjanje Ivanovića, sem što je stvorilo tenzije na Kosovu i što je dalo Beogradu razlog da ponovo prekine dijalog, takođe je usadilo strah među kosovskim Srbima i vratilo je podelu kao opciju”.³⁰

Kosovo u haosu?

Međutim, Kosovo se ne čini dobro zaštićenim od ovih pretnji. Dok je EU već alarmirana poslednjim dešavanjima na Kosovu, u Srbiji i sa briselskim dijalogom, sama Priština po svemu sudeći ne primećuje krajnje nepovoljan kontekst po Kosovo, u kome se odigravaju Vučićevi i srpski potezi.

S tim u vezi, dok EU priprema novu strategiju proširenja na zapadni Balkan, koja bi predodredila ritam evropskih integracija dugi niz godina unapred a Srbija pokušava da različitim igrama i balansiranjem zapada i Rusije sebi obezbedi što povoljniju poziciju naspram Brisela, na Kosovu i

²⁵ Razgovor sa visokim zvaničnikom jedne države članice EU

²⁶ Razgovor sa visokim zvaničnikom jedne države članice EU

²⁷ Razgovor sa nezavisnim evropskim analitičarem

²⁸ Najave da će “unutar-srpski dijalog” biti priveden kraju marta meseca, kada Vlada Srbije treba da formuliše svoj novi stav prema Kosovu.

²⁹ Sem što se desilo na Kosovu, Ivanovićevo ubistvo je podstaklo i debate i optužbe Vlade Srbije i medija bliskih Vučićevom režimu protiv Kosova.

³⁰ Razgovor sa analitičarem bliskim Vladi Kosova.

dalje preovlađuje politički haos. Zemlja nema konsenzualni stav ni o skoro jednom pitanju od suštinske važnosti, uključujući dijalog i njegov konačni ishod. Različite stranke imaju oprečne pristupe ovom procesu, u rasponu od onih koje podržavaju učešće u istom kao onom koji “nema alternativu”³¹, pa sve do onih koje se protive aktuelnom dijalogu po svaku cenu³².

Međutim, nedostatak konsenzusa o dijalogu za sada po svemu sudeći ne izgleda da je najveći problem Kosova. Još od decembra 2017, zemlja je zapala u još dublju političku krizu; inicijativa za ukidanje Specijalnog suda potresla je odnose sa najvećim podržavaocima državnosti Kosova, uključujući Sjedinjene Američke Države.³³

Sa druge strane, poslednji pokušaji da se ukine Specijalni sud sem što su produbili političku krizu u zemlji (koja je započela sporom oko razgraničenja sa Crnom Gorom) istovremeno su pogoršali odnose sa glavnim zapadnim državama koje se uglavnom smatraju najvećim podržavaocima nezavisnosti Kosova.

U ovakvim okolnostima, uz EU koja je ionako više zainteresovana da sebi približi Srbiju³⁴, hlađenje odnosa između Kosova i država kvinta i nedostatak bilo kakvog unutrašnjeg političkog i društvenog konsenzusa, jasno je da Kosovo ima mnogo slabiju poziciju i u dijalogu.

Međutim, iako se do sada pokazalo teškim ako ne i nemogućim postići konsenzus oko strateških pitanja kao što su razgraničenje sa Crnom Gorom ili (ukidanje) jačanje Specijalnog suda, u slučaju dijaloga, mogućnost da Kosovo pronađe konsenzualnu poziciju, barem u odnosu na srpske ciljeve, trebalo bi da je dostižna.

Crvene linije

Bez obzira na dalja dešavanja, Kosovo bi trebalo da bude u stanju da samo povuče svoje crvene linije u vezi sa dijalogom sa Srbijom i konačnim sporazumom koji taj proces može proizvesti.

Štaviše, analiza pokazuje da nije nedostižno da Kosovo nastupi u dijalogu sa potpuno konsenzualnim stavom koji bi istovremeno bio u duhu osnovnih evropskih načela i podržan od strane nekolicine moćnih zapadnih država koje su već iznele svoje primedbe na račun briselskog procesa.

³¹ PDK, LDK

³² Samoopredeljenje

³³ Pokušaj da se ukine Specijalni sud primorao je američkog ambasadora u Prištini, Grega Delawie, da odreaguje nekoliko puta u samo par nedelja, upozoravajući na velike posledice koje zemlja može pretrpeti ukoliko se ova inicijativa izglasa u Skupštini. Njegova upozorenje, kao i upozorenja ambasadora zemalja kvinta (SAD; Velika Britanija, Nemačka, Francuska i Italija), državni čelnici nisu uzeli u obzir i štaviše i dalje ovu inicijativu održavaju u životu.

³⁴ Na prvi pogled, cilj da se Srbija što brže približi EU mnogo više je posledica potrebe da se ruski uticaj drži podalje od regiona, nego što je posledica neke posebne simpatije prema Srbiji.

Nešto tako – da pozicija Kosova u načelu bude podržana od strane velikih zapadnih zemalja – pomoglo bi i kada govorimo o povećavanju pritiska nad EU da proces ostane unutar evropskih rešenja.

S tim u vezi, crvene linije Kosova, mogle bi podrazumevati sledeća načela:

- Kao što je to slučaj sa svim granicama u regionu, i kosovske su nepovredive. Kosovo ne prihvata razgovore koji nude mogućnost promene granica.
- Teritorija Kosova je nedeljiva. Kao takva, njom ne može upravljati niko drugi sem kosovskih demokratskih institucija koje je izabrao kosovski narod, mandatom koje im daju kosovski Ustav i zakoni.
- Briselski dijalog je od suštinske važnosti za mir i stabilnost ne samo na Kosovu, već u celom regionu. Kosovo je posvećeno učešću u ovom procesu kao sredstvo za postizanje normalizacije odnosa sa Srbijom, sporazumom koji ne može biti u suprotnosti sa evropskim načelima, standardima, normama i praksama.

Preporuke upućene kosovskim institucijama, Vladi i političkim strankama

- **Protiv podele.** Vlada Kosova je u skladu sa Ustavom Kosova dužna da ospori svaku mogućnost podele Kosova ili razmene teritorija sa Srbijom. Posledično, obaveza je Vlade ali i Skupštine, predsednika i drugih državnih institucija da javno ospore ideje podele ili razmene teritorija, bez obzira na to od koga one poteknu.

- **Novi mandat dijaloga.** Kosovske institucije bi pod hitno trebalo da otvore diskusiju koja će dovesti do uspostavljanja novog mandata za učešće u briselskom dijalogu. Potrebna je nova parlamentarna rezolucija kako bi se dao mandat kosovskom timu da pregovara o onome što se u dokumentima EU naziva "Sveobuhvatan sporazum o normalizaciji u vidu zakonski obavezujućeg dokumenta". Ponavljanje greške koja je načinjena u dosadašnjim pregovorima, gde su kosovski predstavnici potpisivali sporazume bez prethodnog političkog parlamentarnog konsenzusa, može doneti još teže posledice od političke krize koja je nastupila Sporazumom o razgraničenju sa Crnom Gorom i sporazumom o obrazovanju Zajednice opština sa srpskom većinom na Kosovu.

- **Potruga za konsenzusom.** Iako aktuelne okolnosti ne ostavljaju prostora da se gaji velika nada, institucije, političke stranke ali i kosovsko društvo ne treba da odustanu od ideje postizanja nacionalnog jedinstva o pitanjima od suštinske važnosti po državu. Potraga za konsenzusom treba da predstavlja prioritet u programu svake institucije u zemlji, pre svega Skupštine.

- **Vlada Kosova u svoje prioritete treba da uvrsti i bavljenje obavezama koje proizilaze iz dijaloga.** Sporazumi postignuti u Briselu treba da se primene ukoliko su u skladu sa zakonima ili treba da

se izmene kako bi bili u skladu sa kosovskim zakonima. Odugovlačenje primene u svakom slučaju samo pruža argumente u korist Srbije.

Preporuke upućene Evropskoj uniji

- **Nova načela za dijalog.** Evropska unija ili tačnije Spoljna služba EU treba javno da nastupi o načelima po kojima može posredovati u dijalogu između Kosova i Srbije. Ova načela ne mogu biti u suprotnosti sa standardima EU.

- **EU, jasan i otvoren protiv podele.** Kancelarija za posredovanje Mogerinijeve treba da nastupi jasno i javno protiv svake ideje podele ili razmene teritorija, bez obzira na to od koga one poteknu. Tolerisanje diskursa etničke podele samo će produbiti nepoverenje, ne samo između strana, već i prema EU, dok podela sama po sebi nije rešenje, već samo predstavlja način da se konflikt prolongira.

- **Ravnopravno postupanje prema stranama.** Posrednik može imati uspeha samo ukoliko se strane tretiraju ravnopravno. Kancelarija za posredovanje Mogerinijeve trebalo bi da pokaže istu posvećenost napredovanju Kosova ka EU, kao što je to slučaj sa Srbijom.

- **Uloga EU.** U novoj, poslednjoj fazi dijaloga, EU bi trebalo da ima jasno definisanu ulogu, koja prevazilazi komotnu poziciju pregovarača, koji ne preuzima odgovornost ni za šta u ovom procesu. Otvorena diskusija o novoj ulozi EU više je nego neophodna.

Ova strana je namerno ostavljena prazna

Analiza politike

Analiza politike u celini je dokument koji pruža politički saveti koji naročito ima za cilj da utiče na ključna sredstva kroz koja se političke odluke donose, kako na lokalnom, tako i na centralnom nivou vlasti. Svrha analize politike je da ukaže detaljnije na određeni problem, da ispita argumente u vezi sa dotičnom politikom, kao i da analizira sprovođenje te politike. Kroz analizu politike, Grupa za pravne i političke studije nastoji da postakne širu sveobuhvatnu raspravu o određenom pitanju preko predstavljanjah poznatih izbora koji su relevantni za određenu politiku i preporuka ključnim akterima i zainteresovanim stranama.

**GROUP FOR LEGAL
AND POLITICAL
STUDIES**

legalpoliticalstudies.org